

A Magyar Köztársaság nevében!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Babiczky Andrea ügyvéd (2100 Gödöllő, Remsey krt. 21. I/3.) által képviselt (.....) felperesnek, a dr. Bártfai Róbert ügyvéd (1055 Budapest, Szent István krt 1.) által képviselt (.....) alperes ellen számlatartozás megfizetése iránt indított perben, a Pest Megyei Bíróság 21.G.24.879/2005/39. számú ítélete ellen az alperes által előterjesztett fellebbezés folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett, alperest 10.959.961 (tízmillió-kilencszázötvenkilencezer-kilencszázhatvanegy) forintban marasztaló rendelkezését a perköltségre is kiterjedően megváltoztatja, a keresetet teljes egészében elutasítja.

Kötelezi felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 2.098.000 (kétfmillió-kilencvennyolcezer) forint első-és másodfokú együttes perköltséget.

Kötelezi felperest, külön felhívásra fizessen meg az államnak 900.000 (kilencszázezer) forint le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Felperes, mint szállító és alperesi jogelőd, mint megrendelő 2004. május 6-án „Kondíciós megállapodás”, valamint „Általános vételi feltételek” elnevezésű szerződéseket írtak alá.

A kondíciós megállapodás 5.11. pontja kimondta, a nem szabályozott kérdésben - áru megnevezése, mennyisége, szállítási határidő, fizetési feltételek stb. - a mindenkori megrendelések, az alperes által külön visszaigazolt kondíciós feltételek és a felek jogviszonyára egyebekben az alperes mindenkori Általános Vételi Feltételei az irányadók.

Az „Általános vételi feltételek” jelölésű okirat 13. pontjában rögzítésre került a felperes késedelmes teljesítése esetén az alperes naponta a számla áfa nélküli összegének 1 %-át, de legalább 100.000 forintot számít fel kötbérként. 10 nap késedelem után a szállítás nemteljesítettnek minősül, amely esetben a felperes a megrendelés áfa nélküli összegének 25 %-át fizeti kötbérként. A kötbér megfizetésére a 14. pontban foglaltak irányadók. A 14. pont kimondta, a visszáruzott áru ellenértékét, továbbá egyéb jogcímen fennálló követelését az alperes jogosult a felperes áruszállításának ellenértékéből minden további külön értesítési kötelezettség nélkül levonásba helyezni és beszámítani.

A felek szerződéses megállapodása általuk nem vitatottan dobozos sör szállítására vonatkozott.

Alperes a terméket katalógusában meghirdette, amelynek eredményeként a kereslet jelentősen megnövekedett.

Alperes az egyes megrendelések késedelmes teljesítésére, illetőleg a teljesítések megghiúsulására hivatkozással felperessel szemben beszámítással 15.528.167 forint összegű áru ellenértékének az erejéig kötbérigényt érvényesített.

(Alperesi jogelőd 2005. március 31-én beolvadt alperesi társaságba, jogutódja (perbeli jogutódja) alperes lett.)

A 2005. május 17-én fizetési meghagyással indult, ellentmondás folytán perré alakult eljárásban felperes keresetében 15.528.167 forint és ennek 2004. augusztus 1-jétől a kifizetésig járó késedelmi kamata, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni alperest a Ptk. 379.§ alapján. Előadta, alperes a leszállított áruk ellenértékét tartalmazó tíz számlájának (00037-42, 00050, 00058, 00066, 00078) 15.698.501 forint összegéből csupán 170.334 forintot fizetett meg.

Alperes a kereset elutasítását, felperes perköltségben marasztalását kérte. A felperesi szállítások megtörténtét, a kiállított számlák helyességét, a felperesi követelés jogalapját, összecszerűségét nem vitatta. Ugyanakkor a kereseti követelés erejéig a Ptk. 296.§-a és az Általános vételi feltételek 13-14. pontja alapján beszámítási kifogást terjesztett elő. Állította, az Általános vételi feltételekhez képest semmilyen egyéb speciális szállítási feltételben nem állapodtak meg, ezért a kondíciós megállapodás kitöltetlen maradt. Összesen 91 megrendelést küldtek el 2004. május 17-től 2004. június 22-ig, ebből felperes csak 16-ot teljesített szerződés szerűen, 21-et késedelmesen, illetőleg részben, míg 54 megrendelésre egyáltalán nem szállított árut. A részben teljesített megrendelések vonatkozásában 11.151.603 forint, a meghíúsult teljesítések tekintetében 35.785.619 forint kötbér beszámítását kérte a felperesi követelésbe. A kötbérösszegekre nézve egyebek mellett a 91 megrendelés tekintetében rendelésszám, áruátvételi szám, rendelt és átvett mennyiség, mennyiségi és időbeli eltérés bontásban kimutatást mellékelte. Az egyes áruházak felperes részére megküldött megrendeléseit faxvisszajelentésének igazolására táblázatot csatolt, jelezve, az e-mail megrendeléseket egy számítógépes rendszeren belül működő telefaxrendszer útján, az un.-hálózaton keresztül továbbították akként, hogy az e-mailt a számítógépes központi rendszer faxként küldte meg felperesnek. A megrendelések a saját számítógépes rendszerben sosem válnak okirattá, papír alapon csak az átfaxolást követően jelennek meg. A telefax megrendelések tartalmának igazolására okiratokat nyújtott be. Arra hivatkozott, felperes maga vállalta a keddi megrendelésekhez képest a pénteki szállítást, a szállítási határidőt tehát nem egyoldalúan határozta meg. Hangsúlyozta, a szerződés nem tartalmaz mennyiségi korlátot, nem fogadható el, hogy felperes csak annyit szállított, amennyit tudott, különös tekintettel arra, nem jelezte, a megrendelt árut teljes mennyiségben leszállítani nem tudja. Hivatkozott arra is, a termék nem volt akciós, tekintve nem akciós áron került meghirdetésre, és hirdetési költséget sem számítottak fel. Informatikus szakértő kirendelését kérte.

Felperes a beszámítási kifogás elutasítását kérte. Egyebek mellett arra hivatkozott, alperesi kötbérigény felróható magatartásának hiányában megalapozatlan. A Ptk. 247.§ (1) bekezdésére hivatkozással a kötbér bírói mérlegeléssel történő mérséklését kérte, hangsúlyozva annak eltúlzott mértékét. Állította, alperes nem bizonyította, valamennyi általa elküldött megrendelés meg is érkezett, de alperes egyébiránt is rosszhiszeműen járt el, mivel látva korlátozott teljesítőképességét további megrendeléseket adott a kötbér fizetés érdekében. 54 megrendelés megérkezését vitatta. Kiemelte, az akciózásban nem kívántak részt venni, a kondíciós megállapodás erre vonatkozó része ezért maradt kitöltetlen.

Az elsőfokú bíróság szakértő- és tanúbizonyítást folytatott. Személyesen meghallgatta felperesi ügyvezetőt is. Tanúként meghallgatta alperesnél alkalmazásban állt árubeszerezőt, asszisztensét,, felperesi üzletkötőt.

..... előadta, olyan szóbeli megállapodás volt, hogy korlátozott mennyiségben tudnak csak árut biztosítani, a megrendeléseket folyamatos egyeztetés alapján adják le, amennyiben pedig jelzik, a megrendelés túlzott, alperes eltekint a szállítástól. Akciót nem vállaltak, ennek ellenére alperes rögtön meghirdette a terméket. A szállítási határidőre nem volt külön megállapodás.

..... úgy nyilatkozott, a keretszerződésben soha nem határoztak meg mennyiséget, a szállítási mennyiséget mindig a tényleges megrendelés adta meg. Arra nem emlékezett, felperes korlátozott mennyiségű áru szállítására vállalt volna kötelezettséget. Előadta, a szállítási időpont a szállítói törzsadatlapra szerepelt, a termék kb. egy hónapig volt belistázva, és mivel felperes nem szállított, azt kárenyhítés miatt kilistázta. A terméket akciózták, amennyiben eredetileg nem kötötték ki az akciót, akkor az akció esetén értesítik a beszállítót az akcióról. A szerződésbe be kellett volna írni, hogyha a szállító nem akar akciózni.

..... előadta, a számítógépes rendszeren azt látták, a megrendelések felpereshez átmentek. Ismeretei szerint felperessel akcióra vonatkozó megállapodás nem volt, az újsághirdetésre csak azon okból került sor, az új terméket a kereskedők megismerjék. Több áruháztól kapott jelzést, felperes a megrendelésekre nem szállít.

..... azt adta elő, a szerződéskötést megelőzően elmondták, nagy mennyiséget nem tudnak felajánlani, mivel más áruházlánccal is megállapodtak, erre alperes úgy reagált, akkor szállítsunk, ha tudunk. Időközben a gyár közölte, annak következtében, elpusztult az élesztőspóra, 2-3 hétig nem tudnak szállítani, alperes pedig a néhány raklap helyett már volt, hogy 3-4 kamionnal is rendelt a sörből. Bevállalták, hogy 3 munkanapon belül szállítanak a megrendelések alapján. A megrendelések számára nem, csak arra emlékezett Vas úr hívta fel a figyelmet, ömlenek a megrendelések.

Az elsőfokú bíróság a kirendelt igazságügyi szakértő feladatává tette egyebek mellett az alperesnél alkalmazott számítógépes megrendelő rendszer működésének bemutatását, az alperesi megrendelések elküldésének, tartalmának meghatározását, annak meghatározását a megrendeléseket felperes megkapta-e.

..... igazságügyi műszaki szakértő 2007. május 14-i szakvéleményében kifejtette, a rendszer nem rendelkezik azokkal a garanciális eszközökkel, ami a megrendelési folyamat nyomon követését biztosítaná, ezért csak korlátozottan alkalmas hiteles irat előállítására. A rendszer garantálja és nyugtázza, a megrendelés valóban eljusson a szállító faxkészülékéig, azok azonban csak abban az esetben jelennek

meg felperesnél, amennyiben a faxkészülékében van tinta és papír. Ellenkező esetben a megrendelés elveszhet. Rögzítette, alperes a rendelkezésre álló adatok alapján az általa csatolt dokumentumokon szereplő időpontokban valóban küldött megrendeléseket.

Felperes álláspontja szerint a szakvélemény a beszámítási kifogás megalapozatlanságát támasztja alá.

Alperes pedig azt fejtette ki, a szakvélemény egyértelműen igazolja a 91 megrendelés elküldését, s azok csak abban az esetben nem érkezhettek meg, amennyiben felperesnél merült fel technikai hiba. A faxkészülék működőképes állapotban tartása felperes érdekkörébe tartozik, amennyiben ezen kötelezettségének nem tett eleget, az felperes terhére róható. A 46.937.222 forint kötbérkövetelése ezért megalapozott, figyelemmel arra is, a megrendelő lapok tartalmazták a szállítási határidőket.

Az elsőfokú bíróság 2008. június 17-én kelt 21.G.24.879/2005/39. számú ítéletével kötelezte alperest felperes részére 10.959.961 forint tőke, ennek 2004. augusztus 1-jétől a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző napon érvényes jegybanki alapkamattal azonos mértékű késedelmi kamata, továbbá 548.000 forint részperkötség megfizetésére. Úgy rendelkezett, felperes 261.000 forint, alperes 639.000 forint feljegyzett illetéket köteles az államnak megfizetni. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az ítélet indokolásában a nem teljesített 54 megrendeléshez kapcsolódó kötbérigény tekintetében a szakértői véleményben írtak alapján úgy foglalt állást, alperes számítógépes nyilvántartási rendszere alkalmatlan annak igazolására, a megrendelések felpereshez megérkeztek. Alperes kereskedelmi egységei a megrendeléseket különböző időpontokban küldték el, azok jelentős része felpereshez nem érkezett meg, így a Ptk. 379.§ (1) bekezdésében szabályozott kikötött későbbi időpont ismeretének hiányában felperes nem volt abban a helyzetben, hogy teljesíthessen. Minderre figyelemmel az elsőfokú bíróság a meghiúsulási kötbérkövetelést megalapozatlannak tekintette. A továbbiakban azon megrendelések tekintetében, amelyekre részszállítás, illetőleg késedelmes szállítás történt, utalva a Ptk. 246.§ (1) és a Ptk. 247.§ (1) bekezdésében, valamint a GK 17. számú Kollégiumi állásfoglalásban írtakra kifejtette, a meghiúsulási kötbér mérséklésének van helye. E körben annak tulajdonított jelentőséget, a felek között megállapodás volt arra nézve, a termék nem kerül akciós katalógusba, és felperes a szerződés megkötésekor közölte korlátozott szállítási kapacitását. A termék akciós katalógusba tétele eredményezte a felperes kapacitását meghaladó megrendelői igényt, ezért ezt a körülményt a felróhatóság kisebb fokának értékelte. Ugyanakkor felperes terhére értékelte, együttműködési kötelezettségét megszegve, nem tájékoztatta alperest a beérkezett megrendelések túlzott mértékéről. Mindezek alapján a meghiúsulási kötbér 25 %-os mértékét 10 %-ra csökkentve számolta ki az alperes 21 azon megrendelése (10.138.152; 10.149.138; 11.139.106; 11.153.337;

12.138.154; 12.153.362; 13.138.006; 13.155.059; 13.159.161; 14.138.103; 14.146.333; 14.159.471; 15.138.121; 15.153.245; 15.160.294; 16.153.134; 17.138.352; 17.153.284; 18.139.016; 18.141.121; 22.138.125.) vonatkozásában a kötbér (késedelmi és meghiúsulási kötbér) mértékét, amelyekre történt felperesi szállítás, de csak részben vagy késve. Azon esetekben, ahol a két kötbér együttesen nem érte el a 100.000 forintot, egyszeri 100.000 forint kötbérösszeget vett figyelembe. E számítási mód alkalmazásával alperes beszámítási kifogását csak 4.568.206 forintban találta megalapozottnak, s alperest az általa jogalapjában és összecszerúségében nem vitatott 15.528.167 forint felperesi kereseti követelés és ezen összeg különbözetében marasztalta.

Az ítélettel szemben alperes fellebbezett jogi képviselő útján. Az ítélet megváltoztatását, a kereset teljes elutasítását, felperes perköltségben marasztalását kérte. Előadta, az elsőfokú bíróság a szakértői véleményt tévesen értékelve nem vette figyelembe azon megállapítását, a csatolt dokumentumokon szereplő időpontokban valóban küldtek megrendeléseket. Sérelmezte, ebből következően az elsőfokú bíróság az elküldött 54 megrendelést figyelmen kívül hagyta, megalapozatlan ezért a „nem teljesítés” miatti meghiúsulási kötbér jogcímén 4.376.564 forint erejéig a beszámítási kifogás elutasítása. A megrendelések „elvesztése” kizárólag felperesi érdekkörbe tartozó körülmények miatt következhetett be, felperes azonban nem bizonyította, a teljesítés érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható, a szerződésszegés neki nem róható fel, egyébiránt pedig előnyök szerzése végett nem hivatkozhat saját felróható magatartására. Utalt arra, a tanúnyilatkozatok is a megrendelések megérkezését támasztják alá. A meghiúsulási kötbér mérséklését ugyancsak megalapozatlannak tekintette. Egyrészt arra hivatkozott, a kötbérre vonatkozó szerződéses rendelkezés tekintetében a permegszüntető végzés jogerőre emelkedett, így a kötbér mértékét érintő kereseti kérelem hiányában az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmen túlterjeszkedve hozott döntést. Másrészt arra utalt, az elsőfokú bíróság a korlátozott mennyiségre rendelkezést nem tartalmazó szerződésben foglaltak ellenére, a tanúk ellentmondásos nyilatkozatára alapítva állapította meg, hogy megállapodás volt a korlátozott szállításra, s az akcióztatás fogalmát is tévesen értelmezte. A újságba kerülő áru nem mindegyike akciós termék, felperes terméke sem volt az, mivel annak szállítására nem kondíciós megállapodás szerinti kedvezményes áron került sor. Kifogásolta, az elsőfokú bíróság a mérséklésnél nem vette figyelembe, milyen jelentős gazdasági érdek fűződik a szerződésszerű teljesítéshez, a szállítási idők betartásához egy nagykereskedelmi jellegű tevékenységet folytató szervezetnél, ahol a készletezés és a viszonteladók részére a termékkörök biztosítása alapvető gazdasági és kereskedelmi feladat. Ezen érdek sérülése esetén a 25 % mértékű kötbér nem eltűzött.

Felperes az ítélet helybenhagyását kérte helyes indokai alapján.

A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozott:

A felek között szállítási keretszerződés jött létre, melynek alapján a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 379.§ (1) bekezdése szerint, a szállító köteles a szerződésben meghatározott dolgot a kikötött későbbi időpontban vagy időszakban a megrendelőnek átadni, a megrendelő pedig köteles a dolgot átvenni és az árát megfizetni.

A Ptk. 246. § (1) bekezdés akként rendelkezik, a kötelezett meghatározott pénzüsszeg fizetésére kötelezheti magát arra az esetre, ha olyan okból, amelyért felelős, nem, vagy nem szerződésszerűen teljesít.

Felperes 54 megrendelés tekintetében egyáltalán nem teljesített, alperes ezen 54 tétel vonatkozásában terjesztett elő meghiúsulási kötbérigényre alapított beszámítási kifogást.

Az elsőfokú bíróság a perbeli adatok, bizonyítékok helytálló értékelésével, mérlegelésével támaszkodott a szakértői véleményben foglaltakra, annak megállapításait azonban tévesen értékelte alperes hátrányára. A szakvélemény alapján ugyanis egyértelműen megállapítható volt, hogy alperes a megrendeléseket a felek között kialakított, rendszeresített módon elküldte. A továbbiakban pedig azok megismerésének biztosítása a szerződésszerű teljesítés céljából már felperes érdekkörébe tartozott. Ha erre technikai okokból esetlegesen nem került sor, úgy e körülmény nem róható alperes terhére.

Tévesen utasította el ezért az elsőfokú bíróság az 54 nem teljesített megrendelési tétel vonatkozásában alperes által előterjesztett meghiúsulási kötbérigényre alapított beszámítási kifogást.

Tekintettel arra, hogy az ily módon figyelembe veendő, a kereseti követeléssel szemben álló összeg a mértékelt kötbérrel számolva is meghaladja a kereseti követelés összegét, a mérséklés helytállósága indokoltságának a továbbiakban már nem volt jelentősége. Az elsőfokú bíróság azonban e körben ugyancsak a perbeli adatok helyes értékelésével állapította meg, felperes a szerződés létrejöttkor jelezte korlátozott szállítási kapacitását, ugyanakkor nem vitás, hogy a termék kiadványban való szerepeltetése - akció meghirdetése nélkül is - alkalmas volt arra, hogy a fogyasztók termék iránti érdeklődését felkeltse, növelve ezzel keresletet, s ehhez kapcsolódóan a megrendeléseket. E körülmény pedig a felperes javára értékelve alapul szolgált a kötbér mérsékléséhez.

Figyelemmel arra, hogy a kifejtettek szerint a beszámítási kifogás teljes terjedelmében megalapozott volt, a kereset elutasításának volt helye.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította.

A Fővárosi Ítéltábla a pervesztes felperest kötelezte a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján az alperes 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdésének a.) és b.) pontja, valamint (5) bekezdése, és 4/A § (1) bekezdése alkalmazásával megállapított áfát is magában foglaló első- és másodfokú együttes perköltségének megfizetésére, valamint a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése, valamint 15.§ (1) és (3) bekezdéseiben foglaltak alapján az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 900.000 forint összegű elsőfokú eljárási illeték állam javára való megfizetésére.

Budapest, 2008. december 12.

. Rózsa Éva s.k.
a tanács elnöke

Dr. Rutkai Éva s.k.
előadó bíró

. Felker László s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Sárközi Veronika
bíróági ügyintéző